

למה לכאורה יש עכובים בגאולה? (חלק ב)

הדרגות מותאמת ליכולת קבלת

הגאולה

1. שבת פ: - בנות ישראל שהגיעו לפירקן..., בנות עניים — טופלות אותן (עצמן) בסיד. בנות עשירים — טופלות אותן בסולת, בנות מלכים — טופלות אותן בשמן המור. רב ביבי הוא ליה ברטא [היתה לו בת], טפלה בסיד אבר אבר ונתייפתה עד שכתוצאה מכך שקל בה [נטל בשבילה] ארבע מאות זוזי [זוז] כמתנות נוסף לנדונייתה. הוא ההוא גוי בשבבותיה [היה גוי אחד בשכנותו] של רב ביבי. הוא ליה ברטא [היתה לו לאותו גוי בת] ורצה לעשות כמוהו, טפלה בחד זימנא [בפעם אחת] ומתה. אמר: קטל [הרג] רב ביבי לברתי [את בתי].

2. עין איה שבת ח, מג' - הוא ההוא גוי בשבבותיה, טפלה בחד זימנא ומתה, אמר קטלה רב ביבי לברתי. הסבלנות המוסרית היא צריכה לקנות את מדתה גם ברדיפה הטובה של הטהרה ושל הזיכור הנפשי, שהוא דומה להיפויים שמיפים את הגוף ואבריו ע"י תחבולות המיוחדות לכך. והמדה הישראלית היא להדביק טהרה לטהרה ע"י החינוך המעשי, ע"י המצות התדיריות שבכל יום ויום, המקדשות את האברים כולם, רמ"ח מ"ע כנגד אבריו של אדם, ולאט לאט כל האדם מתקדש ומהותיותו כולה מתיפה. תכונה זו של טיפול אבר אבר, היא מדתו של רב ביבי, הישראלי, המורה לו את דרכו בחיים. לא כן הגוי, כשיחקה את הטהרה הישראלית, כשההוד שיש במוסר ובאצילות הנפש מוצא חן בעיניו, אז הוא קופץ בבת אחת לפרישות ונזירות מוחלטת, כי אין לו אותה ההדרכה האלהית המלמדת אורח חיים בהדרכה איטית, ומזה למות תוצאות. מיתת הגוף לאלה שלא יוכלו לעמוד במעמד הטהרה הכללית בגשמיותם, ומיתת הנפש לאלה שע"י הציור של רום הטהרה והעדר האמצעיים לקנותה אבר אבר, יקוצו בה ויתמכרו להפך מכל טהרה. הכשולן הגופני והנפשי המתהווה מהחפץ לחקות את היופי המוסרי שבמקור ישראל, והעדר הסיגול והיכולת לזה מצדם, מעורר הוא את השנאה של הגויים, עד כדי לגלגל על ישראל את כל אשמת חללי חינוכם המוסרי. ודוגמא לדבר היה גוי זה, שבחיקויו הבלתי מוצלח, שרק הוא בפזיזותו אשם בדבר, לא יחס שגיונו לעצמו כ"א אמר קטלה רב ביבי לברתי.

3. התעלות מדורגת - גמרא שבת פו: - ר' יוסי סבר, בחד בשבא איקבע ירחא [באחד בשבת נקבע ראש החודש], ובחד בשבא [ובאחד בשבת] לא אמר להו [להם] ולא מידי [דבר] משום חולשא דאורחא [חולשת הדרך], בתרי בשבא [בשני בשבת] אמר להו [להם]: "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" (שמות יט, ו). בתלתא [בשלישי בשבת] אמר וציוה להו [להם, אותם] את מצות הגבלה בארבעה בשבת עבוד [עשו] פרישה.

4. עין איה שבת ט, כב' - "ובחד בשבא לא אמר להו ולא מידי משום חולשא דאורחא". - הקדושה העליונה היא הבעת החיים השלמים, בכל מילואם. העיפות כמו העצבות, היא מפריעה את ההתפשטות האצילית הרחבה והטהורה, שהמחשבות הרמות בקדושתן, וההרגשות העמוקות, בטהרת הישר והטוב הבלתי גבולי שבהן, אינן יכולות להתרחב בשלטון המלא, על הנפש העיפה. העיף והיגע יוכל תמיד להיות לברות למתלעותיו של העמלק הרוחני, אשר לא ירא אלהים. ויותר טוב שהרשמים, הקדושים בקדושה עליונה יתאחרו מעט עד אשר ישוב הכח לעיף והחלש יוכל לומר גבור אני, ויחוש את גבורתו, גבורת הגויה והבשר אשר עליהם תכונן גבורת הרוח והנשמה העליונה, את כסא כבודה. ובעת החולשה, שתוכל הרשימה להיות מזדייפת, לצייר שהמבוקש האלהי האידיאלי היא אותה החולשה, רשלנות החיים ומיעוט צביונם, צריכים להניח לעיף, זאת המנוחה הניחו לעיף, עד שיקבץ החיל, והכחות הגופניים והנפשיים יחלו ללכת במסלולם האיתן והבטוח, ואז יפול עליהם

אור החיים האלהיים כרביבים עלי עשב, כטל מאת ד' על ניצנים ברוכי אל. לזאת יומא קמא, תחילת החול, המטושטש בעיפותו, לא אמר להו ולא מידי משום חולשה דאורחא.

5. עין איה שם, כג' - בתרי בשבא אמר להו "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים". - עברה המנוחה למטרת קיבוץ הכוחות, שלא תהיה הסגולה הרוחנית מתדלדלת ושלא יתטשטשו צורותיה מפני כשלון כח, מיד מופיעה הסגולה ביקרת תפארתה, זאת היא הסגולה המגמתית שהיא מוכרחת וצריכה לצאת אל הפועל אחרי שישתלמו מכשיריה. אבל גם לפני התגלמות המכשירים, היא כבר בעינה נמצאת בכחה. מיד בתרי בשבא, עוד לפני ההכנות הגדולות הדרושות להתגלות אור של מצב הנשא ברוממותה של הנשמה והשלטתה על החיים, כבר נאמרה המטרה היותר אחרונה, מטרת סגולת הקדושה העליונה, שהיא מתבלטת במהותה האמיתית של האומה בכללה, "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש", מורים ומדריכים עליונים לעולם כולו, וקדושים בחייהם החיצוניים והפנימיים, היחידים והלאומיים. אלה הגדולות הן התוצאות היותר מאוחרות, שעין ד' צופיה מרחוק לנהל את כל הסיבובים אליהן. וסוף מעשה במחשבה תחילה, להודיע שהמטרה היותר אחרונה בטוחה היא, אם שכדי להשיג אותה, כ"כ מתפצלים הם הדרכים, והמכשירים הטובים והרעים כולם משמשים הם להופעתה. המחלוקת והגיהנום שנבראו בשני, גם הם מכלל השליבות שדורכים על ידן אל רום ראש פסגת המטרה. אבל דבר אלהינו יקום לעולם, ולפני כל הכנה וכל פעולה בחירית, כבר הובטחנו אל מה שיהיה באחרית הימים, והוה בסגולה עצמית גם מראש מקדם, בתרי בשבא אמר להו "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים".

6. עין איה שם, כד' - "בתלתא בשבא א"ל מצות הגבלה". - רק אחרי שמציבים את האידיאל הנעלה, המרומם והרחוק, בכל יפעת תפארתו, והנשמות מתעוררות להגיע אליו, אז יש לחוש מפני התפרצות פתאומית, העוזבת את כל דרכי ההדרגה ומביאה הריסות ושבירות בעולם. אם באים לצמצם את הרעיון לפני התגלותו של האור הגדול והרחב המאיר אפסי עולמים, אז מאפילים את הדעת, ומטושטשים את הצורה הרוחנית העליונה של נשמת האדם השואפת לגדולות. אבל אחרי שהזוהר העליון, בהודו הכללי יוצג בתמונתו הבהירה, לעיני הרוח, והשאיפה העליונה להמטרות הגדולות, החובקות זרועות עולם, תצא להתעוררותה, אז במלא אורה של הנשמה והתקוממות זיו חיה, לא יש לחוש כ"כ לרפיון ורשלנות כמו שיש לחוש להתפרצות עוברת גבולים. ע"כ, רק אחר שכבר נאמר בתרי בשבא, "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים", אחרי שמגדל האורה הוצג לעיני ישראל לדעת את רוממות שאיפתם המאירה והגדולה, צריכים לעצור בעד שטף המרוצה שלא יעבור גבולות, ובתלתא בשבא אמר להו מצות הגבלה.

7. עין איה שם, כה' - "ברביעי עבוד פרישה". רק אחרי שבתחילה באה ההארה הנשמית העליונה, הדוחפת את כח הרוחני שבאדם ובאומה להיות עולה למעלה, וההגבלה, המשוערת בהשערה אלהית לפי היכולת הרוחנית והגשמית, מודדת את השיעורים הראויים להצעדים של ההתעלות, אז נאותה היא מאד ההסדרה המעשית, להפריד את הנשמה הזכה מההסתבכות ברגשי הגויה וכוחותיה, התפעלו[ין]תיה ונטיותיה הגסות, שבתחתית המצע של טבע החי אשר באדם. והפרשה זאת, לא די שלא תעיק את ההתפשטות של הקומה החיונית האמיתית של האדם אלא עוד תרחיב אותה בטוהר הגבורה העליונה שלה, במה שתכשיר אותו להיות מקשיב לקול האל הקדוש, מתוך מעמד הקדושה היותר אדירה, שאליה עלתה האומה כולה, במעמד הר סיני. ואחרי ההגבלה, שבאה אחרי הדיבור של "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים", באה במקומה העובדא של הפרישה. שמות יט, ו.